Beslutsunderlag

Styrelsen 260424

Telefon: 031 64 74 00

Diarienummer: 2023-00243

Mejladress: pascal.karlsson@gryaab.se

Handläggare: Pascal Karlsson

Komplettering av hemställan – ny inloppspumpstation inom program Nya Rya

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Att godkänna denna skrivelse som komplettering till hemställan om ställningstagande Inriktningsbeslut ny inloppspumpstation, beslutad av styrelsen 251205, Dnr 2023-00243.
2. Att kompletteringen läggs till tidigare överlämnade handlingar i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning till Göteborgs Stadshus AB för yttrande och för vidarebefordran till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.
3. Att kompletteringen läggs till tidigare överlämnade handlingar i ärendet som har överlämnats till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i övriga delägarkommuner för vidare hantering.
4. Att kompletteringen under denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Gryaabs styrelse beslutade 2025-12-05 om hemställan om ställningstagande Inriktningsbeslut ny inloppspumpstation. Ärendet överlämnades i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning till Stadshus för yttrande och för vidarebefordran till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering. Göteborgs Stadshus AB har rekommenderat Gryaab att göra en komplettering.

Gryaab kompletterar hemställan kring följande punkter:

I. En sammanställning av tidigare gjorda kostnadsbedömningar fram till den aktuella kostnadsbedömningen, med förklaring till varför siffrorna har ändrats.
II. Ett förtydligande av vilka ställningstaganden som låg till grund för ändrade upphandlings-och entreprenadformer.
III. En beskrivning av den tänkta beslutsgången kring pumpstationen som utgör ett delprojekt i program Nya Rya.
IV. Information om att en ny säkerhetsskyddsklassning har gjorts för den nya inloppspumpstationen inom program Nya Rya, liksom för den befintliga pumpstationen, samt information om att det kommer ge vissa konsekvenser för program Nya Rya.

Bilaga

1. Göteborgs Stadshus AB:s yttrande över Gryaabs hemställan om ställningstagande till kommunfullmäktige avseende inriktningsbeslut gällande ny inloppspumpstation, GSHAB-2025-00085

Ärendet

Gryaabs styrelse beslutade 2025-12-05 om hemställan om ställningstagande Inriktningsbeslut ny inloppspumpstation. Ärendet överlämnades i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning till Göteborgs Stadshus AB för yttrande och för vidarebefordran till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.

Göteborgs Stadshus AB:s bedömning är att en fortsatt planering för en inloppspumpstation och ett genomförande av motsvarande ligger i linje med tidigare utpekad inriktning för etablering av en ny och utbyggd reningsanläggning för att möta så väl regionens stads- och befolkningsutveckling och för att möta framtida krav på rening när nuvarande miljötillstånd löper ut. Göteborgs Stadshus AB ser dock några punkter där Gryaabs underlag bör kompletteras inför beredning i kommunstyrelse och kommunfullmäktige för att tydliggöra så väl beslutsunderlaget som förståelsen för detta delbeslut i förhållande till helheten och kopplingen till andra pågående frågor inom Gryaabs verksamhet.

Vid denna typ av ärende ska även Göteborgs Kretslopp- och vattennämnd yttra sig. Kretslopp- och vattennämndens yttrande är i allt väsentlig samma som Göteborgs Stadshus AB yttrande. I denna skrivelse refereras därför enbart till yttrandet från Göteborgs Stadshus AB.

Gryaab avser att med föreliggande dokument ge den komplettering som efterfrågas i yttrande från Stadshus AB.

Beskrivning av ärendet

I. Sammanställning av tidigare gjorda kostnadsbedömningar fram till den aktuella kostnadsbedömningen, med förklaring till varför siffrorna har ändrats.

Kostnader för program Nya Rya som helhet

Bedömning av kostnader har gjorts vid ett antal tillfällen under programmets gång.

Aktuell kostnadsbedömning

2025 december: Aktuell kostnadsbedömning framgår av figur 1.

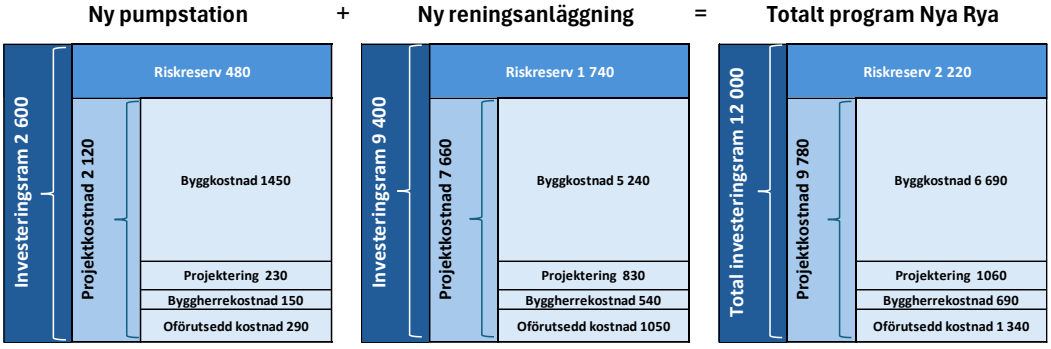

Figur 1: Aktuell kostnadsbedömning. Investeringsbelopp i miljoner kronor i penningvärde oktober 2025. Siffrorna omfattar inte läkemedelsrening eller slamhantering.

Investeringsramen inklusive riskreserv bedöms till 12 miljarder kronor för hela programmet Nya Rya, i penningvärde oktober 2025. Därav bedöms pumpstationens andel till 2,6 miljarder kronor. I beloppet ingår även kostnader för fastighetsförvärv och Demoanläggning för AGS-tekniken.

Bedömd projektkostnad exklusive riskreserv för programmet är 9,78 miljarder kronor varav 2,12 miljarder avser inloppspumpstationen. Detta är Gryaabs bästa möjliga bedömning i dagsläget. Det är de siffrorna som programmet budgeterar utifrån, medan riskreserven är just en reserv som ligger utöver budgeterat belopp.

Tidigare kostnadsbedömningar – historik

2018 gjordes en första kostnadsbedömning (kvalificerad gissning), för program Nya Rya på 3,7-5,9 miljarder kronor inklusive förprojektering men exklusive risktillägg för program Nya Rya. Kostnadsbedömningen utfördes innan programmet hade startats och baseras inte på några kalkylerbara underlag utan var endast en grov uppskattning.

2022 gjordes en hemställan om ställningstagande avseende inriktningsbeslut gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket. Det konstaterades att storleken på investeringskostnaden för kapacitetsökningen inte kommer finnas tillgänglig förrän förprojekteringen är genomförd år 2028 men uppskattades i det skedet till 4 - 6 miljarder kronor. I princip var det bara en avrundning av bedömningen från 2018.

2023 gjordes en omvärldsbevakning. Det togs fram en jämförelse för kostnader avseende utbyggnad av andra reningsverk. Den gav en indikation, en lägesbild för ett antal projekt 2023. Kostnaderna går inte att jämföra på detaljnivå eftersom det är olika förutsättningar för varje projekt. Slutsatsen från den är att kostnaderna för Nya Rya kan antas bli högre än de siffror som uppskattades 2022.

2024 var förstudien i allt väsentligt klar. Nu hade en processlösning valts, liksom dimensionering och grov layout. Pumpstationen hade brutits ut som en separat del. Nu fanns det underlag för en första kalkyl, baserad på mängder och volymer för både ny pumpstationen och ny reningsanläggning (kallat Rya 1och Rya 2 i tabellen nedan). Kalkylen utgick från att projektet skulle genomföras som en totalentreprenad i samverkan, med kostnadsläge vår 2024. Kostnadsberäkningarna gjordes av de konsulter som anlitats för förstudien. (Ramböll och Cowi) med en förväntad noggrannhet på +/- 30%. Se tabell 1.

Tabell 1 – Förstudiens kostnadsberäkning. Dessa inkluderar inte läkemedelsrening eller slamhantering.

Kostnadspost	Pumpstation IN	Rya 1 och Rya 2	Summa
Entreprenadkostnad	776 559 000 kr	3 815 106 083 kr	4 591 665 083 kr
Summa byggherrekostnader:	229 084 905 kr	945 307 200 kr	1 174 392 105 kr
Samverkan, entreprenörsarvode 5%	50 282 195 kr	224 125 779 kr	274 407 974 kr
Summa entreprenad- och byggherrekostnad	**1 055 926 100 kr**	**4 984 539 062 kr**	**6 040 465 162 kr**
Oförutsett 20%	**211 185 220 kr**	**996 907 812 kr**	**1 208 093 032 kr**
Fastighetsförvärv	-	67 000 000 kr	67 000 000 kr
Demoanläggning	-	75 000 000 kr	75 000 000 kr
Förprojektering	**30 000 000 kr**	**210 000 000 kr**	**240 000 000 kr**
Anläggningskostnad	**1 298 000 000 kr**	**6 334 000 000 kr**	**7 631 000 000 kr**

2025 sommaren: Information om projektprogrammet hos ägarkommunerna. VD och programledare besökte ägarkommunerna för att informera om programmet och även visa kostnadskalkylen som var baserad på förstudien.

Tabell 2 - Siffror som redovisades vid besök hos ägarkommunerna. Dessa inkluderar inte läkemedelsrening eller slamhantering.

Delprojekt	Min	Trolig	Max
AGS-Demo	70	100	100
Pumpstation IN	1 600	1 800	2 100
Rya 1	200	200	200
Rya 2	2 500	3 000	3 500
Efterbehandling	200	670	800
Sammansatt	960	1 460	1 600
Fastigheter	70	70	200
Summa Förstudie*	**5 600**	**7 300**	**8 500**

2025 oktober: Under hösten 2025 hade det upphandlade byggföretaget NCC hunnit sätta sig in tillräckligt i projektet för att börja göra sina egna kostnadsbedömningar, som underlag för riktpriset. Det var framför allt à-priserna som de såg över, baserat på erfarenheter och à-priser från en rad andra projekt i Göteborgsområdet och andra delar av landet. De konstaterade att högre à-priser behöver användas för att täcka upp för de övergripande kostnader som entreprenören behöver för att driva projektet.

2025 november: Gryaab ändrade modellen för framtagande av budgetram, och anpassade den till Göteborgs stads riktlinje för denna typ av projekt. En kompletterande övergripande **riskreserv** på ca 25% lades till. Detta för att säkerställa att projektet inte skulle behöva tas upp för beslut om investeringsram igen i ägarkommunerna, även om projektet skulle drabbas av större oförutsedda kostnadsökningar.

Kostnadsbedömningen för program Nya Rya baserat på förstudie är 9,78 miljarder kronor i 2025-års penningvärde exklusive risktillägg. Underlaget för kostnadsbedömningen baseras på kalkylerbara handlingar med förstudiestatus med uppdaterade à-priser från samverkansentreprenören.

2025 december: Beskriven under kapitel ovan: ”Aktuell kostnadsbedömning”

Sammanfattning kring ändrade siffror

Att aktuella kostnadsbedömning ligger på 8-12 miljarder kronor jämfört med inledande kostnadsbedömning på 4-6 miljarder kronor beror sammanfattningsvis på:

- De inledande siffrorna baserades inte på några mängdberäkningar. De var enbart en erfarenhetsbaserad bedömning.
- Det har gått åtta år sedan den första bedömningen och det har sedan dess skett en penningsvärdesminskning (inflation).
- Förstudien resulterade i konkreta mängder som idag används som grund för kostnadsberäkningen.
- För ny inloppspumpstation har en entreprenör använts för att ta fram de senaste à-priserna, baserat på erfarenhet från flera relevanta verkliga, aktuella byggprojekt.
- En riskreserv på 25% har lagts till utöver beräknad projektkostnad.

Framtida kostnadsbedömningar

Program Nya Rya har en tidplan som sträcker sig tio år framåt från idag. Det innebär att nya kostnadsbedömningar kommer göras under kommande år. Några aspekter bör man ha med sig kring detta:

1. I takt med att programmet går framåt så framkommer ny information. Nuvarande beräkningar baseras på mängder från förstudien. När förprojekteringen är genomförd kommer det finnas nya siffror med högre noggrannhet, vilka ligger närmare slutlig utformning. På samma sätt blir siffrorna ännu närmare de slutliga, när detaljprojekteringen är genomförd.
2. De siffror som uppges i denna komplettering är angivna i penningvärde oktober 2025. De absoluta talen för vad programmet kostar att genomföra kommer öka i takt med inflationen.
3. Det finns åtgärder, exempelvis rening av läkemedelsrester och utvecklad slamhantering, som idag inte ingår i programmets omfattning men som i framtiden eventuellt skulle kunna komma att genomföras integrerat med program Nya Rya.

II. Förtydligande av vilka ställningstaganden som låg till grund för ändrade upphandlings- och entreprenadformer.

Under oktober 2025 gjorde Gryaab en intern utredning kring om samverkan var rätt upplägg av genomförandet av program Nya Rya. Utredningen resulterade i följande ställningstaganden:

- Gryaab har traditionellt arbetat med utförandeentreprenader, dvs att Gryaab själv först handlar upp projektering, och sedan handlar upp entreprenör för utförande. Detta upplägg ger allmänt sett störst inflytande och bäst kostnadskontroll, jämfört med totalentreprenad och samverkansformen.

- Då kan även entreprenaden delas upp i flera delar, vilket möjliggör även för fler lokala och mellanstora aktörer att vara med och lämna anbud på olika delentreprenader. Detta leder till högre konkurrens och möjlighet till lägre priser.

- Det ställer dock högre krav på beställaren, och det kan ge tidsförskjutningar eftersom det är fler offentliga upphandlingar som görs och varje sådan upphandling kan överklagas. Upphandlingarna i sig tar också tid, vilket gör att den totala tiden för genomförande av projektet kan bli längre. Även avbrytandet och omställningen som behövt göras i samband med det innebär en viss tidsfördröjning.

När samverkan under 2024 valdes som upphandlingsform hade Gryaab fortfarande en relativt liten beställarorganisation för Nya Rya och det kunde då verka övermäktigt att hålla i utförandeentreprenader för ett så stort program som Nya Rya. I takt med att rekrytering har gjorts till Nya Ryas beställarorganisation, så har förmågan att hantera en utförandeentreprenad ökat. Gryaab har nu en bra grund med projektledare och andra personer på plats som tillsammans med planerade rekryteringar och konsulter bedöms kunna projektleda även stora utförandeentreprenader.

Gryaab har särskilt mycket kompetens kring processfrågor och önskar ha ett stort direkt inflytande kring projekteringen av process/maskin.

Det var också så att om ett avbrytande skulle göras, så behövde det göras innan de större arbetena sattes i gång. Det var entreprenören och Gryaab överens om. Kontraktet medgav ett avbrytande med begränsad ekonomisk konsekvens för Gryaab om avbrytandet gjordes precis då det gjordes. Om avbrytandet inte hade gjorts just då så skulle projekteringsarbetena för pumpstationen just gå in i nästa skede, vilket hade gett större ekonomiska konsekvenser vid ett eventuellt senare avbrytande.

De största konsekvenserna (risker och möjligheter) som bedöms följa av beslutet om avbrytande av samverkansentreprenaden är:

- Möjlighet: Större direkt inflytande över utformning och genomförande.
- Möjlighet: Bättre kostnadskontroll och lägre entreprenadkostnader.
- Risk: Viss tidsfördröjning pga fler upphandlingar.
- Risk: Uppdelningen i flera entreprenader lägger större ansvar för samordning på Gryaab.

Sammantaget bedömde Gryaabs ledning under oktober 2025 att fördelarna med att avbryta samverkan övervägde.

Att samverkan avbröts just när det gjordes berodde även på att programmet annars skulle övergå i nästa skede; förprojekteringsfas. Om denna fas hade inletts via samverkansformen så hade ett eventuellt avbrytande inneburit större ekonomiska konsekvenser. Gryaabs ledning bedömde därför att avbrytandet behövde göras just då och inte senare.

Besked om avbrytande överlämnades till entreprenören 28 oktober 2025.

III. Beskrivning av den tänkta beslutsgången kring pumpstationen som utgör ett delprojekt i program Nya Rya.

Ett inledande ställningstagande i kommunfullmäktige om program Nya Rya, inklusive inloppspumpstationen gjordes redan 2022. För att kunna komma vidare med projektet i avvaktan på ägarkommunernas beslut om den totala investeringsramen har Gryaabs styrelse har därför redan beslutat om förprojektering med budgetram 80 miljoner kronor för pumpstationen och 230 miljoner kronor för ny reningsanläggning.

Fortsatt beslutsprocess sker huvudsakligen i följande steg:

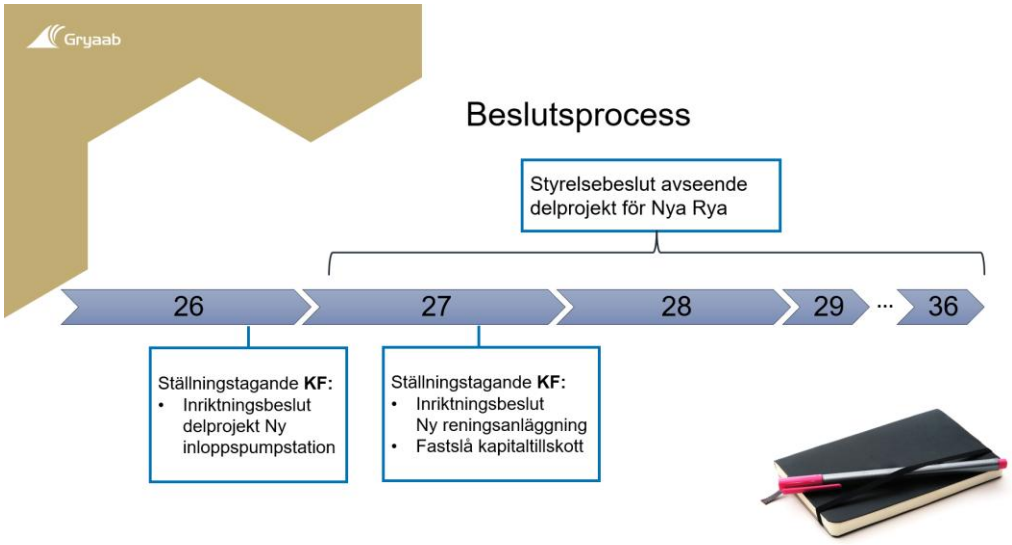

Figur 2. Schematisk bild över kommande ställningstaganden i kommunfullmäktige.

Ny inloppspumpstation

a. Ägarkommunerna godkänner en investeringsram för pumpstationen på 2,6 miljarder kronor som en del av totalt 12 miljarder kronor för hela Nya Rya. Detta blir förhoppningsvis klart i samtliga ägarkommuner under 2026.

b. Gryaabs styrelse kan därefter, preliminärt med start 2027, besluta om genomförande av enskilda investeringsprojekt för pumpstationen, inom investeringsramen 2,6 miljarder kronor. De investeringsbesluten kommer att avse detaljprojektering, byggentreprenad, samt andra mindre delprojekt. Programmets budget för detta är 2,12 miljarder kronor, så resten upp till 2,6

miljarder kronor är en ren riskreserv som förhoppningsvis inte ska behöva tas i anspråk.

Ny reningsanläggning

I. Ägarkommunerna godkänner en investeringsram för ny reningsanläggning på 9,4 miljarder kronor, vilket tillsammans med pumpstationen ger en total investeringsram på totalt 12 miljarder kronor för hela Nya Rya. Detta blir förhoppningsvis klart i samtliga ägarkommuner under 2027. När detta beslut tas är besluten om Bollebygds utträde från Gryaab sannolikt klart. Därmed kan då även beslutas om den procentuella fördelningen av det ovillkorade aktieägartillskottet.

II. Gryaabs styrelse kan därefter, preliminärt med start 2028, besluta om genomförande av enskilda investeringsprojekt för ny reningsanläggning, inom investeringsramen 9,4 miljarder kronor. De investeringsbesluten kommer att avse detaljprojektering, byggentreprenad, samt andra mindre delprojekt. Programmets budget för detta är 7,66 miljarder kronor, så resten upp till 9,4 miljarder kronor är en riskreserv som förhoppningsvis inte ska behöva tas i anspråk.

IV. Ny säkerhetsskyddsklassning har gjorts för den nya inloppspumpstationen inom program Nya Rya, liksom för den befintliga pumpstationen, vilket kommer att ge konsekvenser för program Nya Rya.

Under första kvartalet 2026 har en ny säkerhetsskyddsklassning gjorts för den nya inloppspumpstationen inom program Nya Rya, liksom för den befintliga pumpstationen. Beslutet föranleddes av det allmänt försämrade omvärldsläget och rekommendationer från bla MSB, som bolaget behöver förhålla sig till.

För att klargöra hur bolaget praktiskt behöver hantera de nya förutsättningarna i projektarbetet har en extern konsult specialiserad inom området anlitats. Under tiden har delar av arbetet i projektet behövt pausats, vilket kommer ge att en tidspåverkan. Programmet utreder nu vilka ytterligare konsekvenser det kan få. Det kommer sannolikt bland annat ge en påverkan på kostnaden, men i dagsläget finns inte tillräckligt med information för att kunna göra en bedömning av kostnad och övriga konsekvenser.

Bolagets bedömning

Bolaget överlämnar föreliggande komplettering Göteborgs Stadshus AB i syfte att ge ägarkommuner en mer komplett information inför fortsatt hantering av hemställan.

Gryaabs ledning planerar även för att besöka ägarkommunernas kommunstyrelse eller kommunfullmäktige efter valet hösten 2026, för att på plats kunna ge ytterligare information och svara på frågor.

Pascal Karlsson	Anna Lanne Davidson
Avdelningschef	VD

Tjänsteutlåtande
Styrelsen 2026-03-23
Ärendenummer GSHAB-2025-00085

Handläggare: Mats Boogh, bolagsansvarig
Telefon: 031-368 54 55
E-post: mats.boogh@gshab.goteborg.se

Yttrande över hemställan från Gryaab AB om ställningstagande till inriktningsbeslut för ny inloppspumpstation

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Stadshus AB:

1. Gryaab AB:s hemställan om ställningstagande till godkänd inriktning för byggnation av ny inloppspumpstation med en investeringsram på 2,6 miljarder kronor, penningvärde oktober 2025, tillstyrks.
2. Under förutsättning att inga väsentliga avvikelser konstateras jämfört med detta inriktningsbeslut tillstyrker Göteborg Stadshus AB att Gryaab AB bemyndigas att, utan förnyat ställningstagande, fattar beslut om genomförande av projektet.
3. Gryaab AB:s styrelse kompletterar ärendet i enlighet med vad som framgår av Göteborgs Stadshus AB:s bedömning inför kommunstyrelsens beredning.
4. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen för vidare beredning.

Sammanfattning

Styrelsen i Gryaab AB beslutade 2025-12-05 att hemställa om delägarkommunernas ställningstagande till inriktning för byggnation av ny inloppspumpstation med en investeringsram på 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025). Under förutsättning att det inte konstateras några väsentliga avvikelser jämfört med detta inriktningsbeslut tillstyrker Stadshus, i enlighet med Gryaab AB:s hemställan att Gryaab AB bemyndigas att utan förnyat ställningstagande får fatta beslut om genomförande av projektet.

Pumpstationen ingår i projektprogrammet ”Nya Rya” och ingick i inriktningsbeslutet för det samlade projektprogrammet för ”Nya Rya” vilket beslutades av Gryaab AB:s styrelse i maj 2022 och behandlades av delägarnas kommunfullmäktige runt årsskiftet 2022/2023.

Mot bakgrund av investeringsbeloppets storlek har styrelsen i Gryaab AB bedömt att investeringen i en ny pumpstation är av principiell beskaffenhet. Göteborgs Stadshus AB föreslås tillstyrka den förslagna inriktningen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Byggnation av en ny inloppspumpstation beräknas medföra utgifter med maximalt 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025). I ramen ingår en ospecificerad post för oförutsedda kostnader på 290 miljoner kronor samt en riskreserv med 480 miljoner kronor.

Utgifterna i projektet kommer över tid att finansieras i enlighet med inriktningsbeslutet från maj 2022, för hela ”Nya Rya”, genom att bolaget lånar upp 90 procent av kapitalbehovet och att ägarna bidrar med ett kapitaltillskott på 10 procent.

Investeringen i ny pumpstation beskrivs som en nödvändig kostnad i enlighet med lagen om allmänna vattentjänster och kommer att innebära en ökad VA-avgift inom taxan i ägarkommunerna. Gryaab AB konstaterar att man arbetar aktivt för att minimera påverkan för taxekollektivet i allt arbete gällande kapacitetsutveckling av Ryaverket. Vid ägardialogen mellan Gryaabs ägarråd och styrelsen i Gryaab AB i december 2025 redovisades en avgiftsutveckling som innebär att dagens avgift ökar med cirka 100 procent då hela Nya Rya-projektet inklusive pumpstationen beräknas stå klart 2036.Stadshus gör generellt bedömningen att projektet rymmer ekonomiska risker mot bakgrund av bland annat projektets storlek, den långa projekttiden, teknisk komplexitet även om ekonomisk risk för bolaget beskrivs som låg.

I maj 2022, vid tidpunkten för bolagets inriktningsbeslut gällande den totala investeringen för ”Nya Rya”, beräknades det totala investeringsbeloppet i löpande penningvärde till 4 - 6 miljarder kronor. Prognosen för hela projektet prognostiseras i dagsläget till 8 - 12 miljarder kronor 2025 års penningvärde. Stadshus föreslår nedan under Stadshus bedömning bland annat att Gryaab AB kompletterar ärendet med en fördjupad analys av prognosförändringen till kommunstyrelsens beredning av ärendet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Av bolagets beslutsunderlag framgår att det nuvarande miljötillståndet sträcker sig till år 2036 och anger tydliga förväntningar på strängare reningskrav efter det. Kraven avser bland annat hur mycket fosfor, kväve och syreförbrukande organisk substans (BOD) som får släppas ut med det behandlade avloppsvattnet. Miljöprövningsdelegationens förväntningar på reningsvillkor för syreförbrukande organisk substans (BOD), kväve och fosfor är styrande för projektprogram ”Nya Rya” tillsammans med dimensionerande inkommande flöden.

En ny pumpstation ökar pumpkapaciteten och ökar redundansen till befintlig pumpstation. Detta medför att risken för driftstopp med bräddning (tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten) minskar uppströms i ledningsnätet samt säkerställer möjlighet till underhåll. Ett långvarigt driftstopp som medför omfattande bräddning kan medföra oönskade konsekvenser i sjöar och vattendrag till följd av att förhöjda halter av kväve, fosfor, BOD samt bakterier släpps ut.

Bedömning ur social dimension

En fungerande avloppsrening är en förutsättning för stadsutveckling med nya detaljplaner för bostäder och verksamheter. Gryaab AB konstaterar att ”Nya Rya” kommer att bidra till att ge ägarkommunerna möjlighet att växa.

Bilaga som ingår i beslutsunderlaget

Protokollsutdrag och beslutsunderlag från Gryaab AB:s styrelsesammanträde 2025-12-05, § 80b.

Beskrivning av ärendet

Ärendet

Ärendet utgör Stadshus yttrande angående Gryaab AB:s hemställan om ställningstagande till inriktning för byggnation av ny inloppspumpstation med en investeringsram på 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025).

Under förutsättning att det inte konstateras några väsentliga avvikelser jämfört med detta inriktningsbeslut tillstyrker Stadshus, i enlighet med Gryaab AB:s hemställan att Gryaab AB bemyndigas att utan förnyat ställningstagande får fatta beslut om genomförande av projektet.

Mot bakgrund av investeringsbeloppets storlek har styrelsen i Gryaab AB bedömt att ärendet är av principiell beskaffenhet.

Bakgrund

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav bedriver Gryaab AB projektprogram ”Nya Rya”. Projektprogram ”Nya Rya” avser det sammantagna projektet med att bygga ut och komplettera Gryaabs anläggning så att bolaget klarar att uppnå kommande förväntade miljötillståndskrav och ökad belastning.

I maj 2022 fattade styrelsen i Gryaab AB beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogram ”Nya Rya”. Beslutet bedömdes vara av principiell beskaffenhet. Gryaabs åtta ägarkommuner har tagit ställning till beslutet och tillstyrkt inriktningsbeslutet för projektet som helhet. Gryaab AB ägs av Ale, Bollebygds, Göteborgs, Härryda, Partille, Kungälv, Lerums och Mölndals kommuner. Göteborgs kommun är majoritetsägare och äger 71 procent av aktierna. Bollebygds kommun har i december 2025 beslutat att utträda ur Gryaab AB.

I inriktningsbeslutet från maj 2022 anges att ”Nya Rya” omfattar utredning av en ny inloppspumpstation i syfte att bland annat skapa ett säkrare reningssystem. Inom ramen för inriktningsbeslutet från maj 2022 har projektering av en ny inloppspumpstation pågått och bolagets styrelse har 5 december 2025 tagit ett inriktningsbeslut för en ny pumpstation.

Byggnation av en ny inloppspumpstation

Befintlig inloppspumpstation är drygt 50 år gammal och bedöms ha för låg kapacitet för att klara framtida prognosticerade flöden med driftsäkerhet. Enligt bolagets utredning finns ett behov av att bygga en ny inloppspumpstation som komplement till befintlig pumpstation i syfte att öka den totala kapaciteten och skapa redundans för pumpning upp till inloppstunnlar till Ryaverket. En inloppspumpstation har som huvudsaklig uppgift att när vattnet kommer till avloppsreningsverket pumpa upp vatten till rätt nivå och vidare in i anläggningen. En inloppspumpstation är även försedd med galler som tar bort större skräp innan pumpning.

Gryaab AB:s beslutsunderlag beskriver att bolaget inte ser några reella alternativ till en ny inloppspumpstation om mål för kapacitet och driftsäkerhet ska uppnås. Om flöden inte kan tas emot i Ryaverket kommer bräddning behöva ske, framför allt i Göta Älv. Vid väldigt höga flöden eller om bräddning inte skulle fungera beskrivs i beslutsunderlaget att verksamheten kan utsättas för säkerhets- och arbetsmiljörisker som också skulle kunna

leda till att delägarkommunerna påverkas avsevärt. Denna risk föreligger redan idag när pumpstationen inte fungerar men risken ökar ju mer flödena ökar. Att minska mängden tillskottsvatten (vatten som inte kommer från hushållen) genom separering av ledningsnät för att minska flöden till Ryaverket anges inte som realistiskt eller kostnadseffektivt.

Dimensioneringen av en ny inloppspumpstation har utgått från flödes- och befolkningsprognoser vilka löpande uppdaterats och förfinats. Bland annat har nya prognoser för dricksvattenförbrukning från Kretslopp och vatten använts och analys av påverkan från klimatförändringar med avseende på exempelvis regn och havsnivåhöjning ingått i det dimensionerande underlaget. Prognoser för befolkningstillväxt revideras löpande i samverkan med delägande kommuner.

Investeringsutgiften är i inriktningsbeslutet bedömd till högst 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025). I den totala utgiften ingår en post på 290 miljoner kronor för oförutsedda kostnader samt en riskreserv på ytterligare 480 miljoner kronor. Gryaab AB beskriver i beslutsunderlaget att riskreserven inte ska ingå i projektbudgeten utan utgöra en buffert för att styrelsen ska ha mandat att fatta beslut om projektbudgeten skulle överskridas något.

Inriktningsbeslutets tidplan för tiden fram till förväntad driftsättning 2035 omfattar projektering 2025 - 2027 och byggnation 2027 - 2034.

Risker och svårigheter

Projektet beskrivs som ett krävande och riskfyllt arbete med avancerade lösningar, bland annat sprängningsentreprenader. Anslutningen till befintlig inloppstunnel ska dessutom ske i ett område omgärdat av tunnlar och kritiska anläggningar ovan och under mark.

Bolaget bedömer att utifrån projektets svårigheter finns risker inom områden som rör kompetensförsörjning, kvalitet, kostnadsökningar, tidplan och risk för försening. I beslutsunderlaget beskrivs åtgärder som syftar till att minska riskerna bland annat att säkerställa att konsulter låser tid för projektet, löpande uppföljning av projekt och avgränsningar, ombudsmöten och tredjepartsgranskning på kritiska delar.

Stadshus bedömning

Styrelsen i Gryaab AB fattade i maj 2022 ett inriktningsbeslut för kapacitetsökning vid Ryaverket genom projekt ”Nya Rya”. Föreliggande inriktningsbeslut gällande ny pumpstation är det första större projektet inom ramen för inriktningsbeslutet från maj 2022 för hela ”Nya Rya” vilket också omfattade utredning av pumpkapacitet. Mot bakgrund av storleken på den maximalt bedömda investeringen i en ny pumpstation, 2,6 miljarder kronor, hemställer bolagets styrelse om delägarnas ställningstagande till styrelsens inriktning för byggnation av en ny inloppspumpstation. Gryaab AB konstaterar att man inte ser några reella kostnadseffektiva alternativ. Av bolagets beslutsunderlag framgår att det krävs utökad flödeskapacitet jämfört med dagens kapacitet och att behovet kommer att öka i takt med att ytterligare personer och verksamheter ansluts. Dessutom beskrivs att en ny pumpstation är nödvändig för att skapa redundans. Stadshus föreslås tillstyrka den förslagna inriktningen.

I enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för ägarstyrda investeringar är utgångspunkten att beslutsprocessen gällande ägarstyrda investeringar (för ett aktiebolag investeringar som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt) ska omfatta både

inriktnings- och genomförandebeslut. Huvudregeln enligt riktlinjen är att kommunfullmäktige tar ställning endast till inriktningsbeslutet. Styrelsen fattar genomförandebeslut om förutsättningarna vad avser tid, ekonomi eller omfattning/innehåll inte har förändrats väsentligt i förhållande till kommunfullmäktiges inriktningsbeslut. Styrelsen i Gryaab AB har hemställt om att delägarnas kommunfullmäktige bemyndigar Gryaab AB att fatta genomförandebeslutet enligt riktlinjens huvudregel. Stadshus föreslås tillstyrka Gryaab AB:s hemställan.

Förslag kompletteringar från Gryaab AB

Aktuell uppskattning av investeringsutgifterna har ökat väsentligt jämfört med vad som tidigare kommunicerats. Detta gäller såväl den enskilda pumpstationen som hela projektprogrammet ”Nya Rya”. För projektprogrammet som helhet uppskattades i inriktningsbeslutet från maj 2022 en total utgift uppgående till 4 - 6 miljarder kronor. Upp emot en miljard kronor av dessa var enligt tjänstepersondialogen hänförliga till en ny pumpstation. Den aktuella uppskattningen enligt beslutsunderlaget uppskattas i nuläget till 8 - 12 miljarder kronor i 2025 års penningvärde. Stadshus föreslår att Gryaab AB kompletterar ärendet inför kommande behandling i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige med en fördjupad och mer detaljerad analys av prognosförändring uppdelad på olika delar i projektet, tillkommande och/eller borttagna åtgärder eller annat som påverkar den totala prognosen. Syftet är öka transparensen avseende ekonomin i projektet.

I slutet av oktober 2025 beslutade Gryaab AB att avbryta samverkansentreprenaden med NCC. Att dela upp entreprenaden i flera delar bedömdes av bolaget bland annat ge en lägre totalkostnad. Då valet av entreprenadform påverkar ansvarsfördelning, risknivå och projektorganisation/kompetens föreslås att Gryaabs AB:s styrelse kompletterar ärendet med en analys av förändringens konsekvenser, risker och möjligheter. Exempel på frågor som kompletteringen bör fördjupa är vilka konsekvenser får den nya strategin för projektet avseende behovet av att tillföra egen kompetens, projektets organisation, ekonomi, ansvarsfördelning, risker och riskhantering och i övrigt med strategibeslutet sammanhängande frågeställningar. Komplettering föreslås även denna ingå i kommunstyrelsens beredning av ärendet.

”Nya Rya” är ett omfattande projekt som drivs över flera mandatperioder. Personförändringar kommer att ske både på tjänstepersonssidan och bland politiska beslutsfattare. Det har fattats och kommer att fattas beslut som är avhängiga varandra. Stadshus bedömer att det vid enskilda beslut bör redovisas en mer detaljerad översikt över projektet som helhet, beslut som har tagits och planerade beslut. En sådan översikt bör exempelvis beskriva planerade framtida beslut där delägarnas kommunfullmäktige och ansvariga tjänstepersoner kommer att involveras alternativt föreslås besluta i frågor rörande projektet. Översikten bör ge en mer detaljerad bild över bland annat tidplan, beslutspunkter, kommande eventuella vägval och eventuella ställningstaganden från ägarna. Syftet är att ge en kontext till enskilda beslut och skapa förutsättningar för ägarnas möjlighet att över tid följa/överblicka och vid behov påverka arbetet samt orientera sig helheten. Stadshus föreslår att Gryaab AB också kompletterar med denna översikt till stadsledningskontorets/kommunstyrelsens beredning av ärendet.

Risker

Med start i maj 2025 har en extern konsultbyrå genomfört en utredning med syftet att ge verkställande direktören underlag i frågor som gäller ledning/styrning, eventuella

intressekonflikter och jävssituationer med mera. Vid ägardialog mellan styrelsen i Gryaab och ägarrådet för Gryaab AB redovisades översiktligt vilka områden som visar brister och där rekommendationer lämnats. Åtgärder planeras inom flera centrala områden. Initialt fokuseras att stärka styrning, ledning och intern kontroll, översyn av leverantörsavtal, genomgång av beslut om jäv och förändring av bolagets kultur. Stadshus konstaterar att de områden som pekas ut i utredningen är viktiga som förutsättningar i ett stort projekt som ”Nya Rya. Stadshus konstaterar att ovanstående förhållanden också kan innebära risker och osäkerheter förutom de som bolaget självt identifierat i beslutsunderlaget.

Bollebygds kommuns utträde ur Gryaab AB

Parallellt med att ärendet rörande ny inloppspumpstation hemställs till delägande kommuners kommunfullmäktige för ställningstagande har Bollebygds kommun påbörjat en process att utträda ur Gryaab AB. Kommunen är sedan 2019 delägare i Gryaab AB med intentionen att avleda sitt spillvatten till Ryaverket när så är möjligt. Ledningar avsågs att byggas för spillvattenanslutning i Härryda kommun för vidare transport till Ryaverket. Detta visade sig dock bli mycket dyrare än vad som först beräknats och i december 2023 fattade kommunfullmäktige ett nytt inriktningsbeslut som innebar att möjliggöra framtida avloppsrening i egen regi istället för avledning till Ryaverket. Då det har funnits oklarheter i möjligheten att få förlängt tillstånd har kommunen valt att avvakta ställningstagandet kring ägandet i Gryaab AB.

Bollebygds kommun beviljades under 2025 tillfälligt miljötillstånd för befintligt eget reningsverk fram till 2035 och bedömer att det finns goda möjligheter att få fortsatt miljötillstånd efter 2035 efter om/nybyggnation.

Kommunfullmäktige i Bollebygds kommun beslutade 2025-12-10 att kommunens spillvattenhantering ska ske i eget avloppsreningsverk. Kommunfullmäktige beslutade att inleda processen att utträda som delägare ur Gryaab AB. Bollebygds kommuns kommunfullmäktige gav kommunstyrelsens ordförande mandat att inför Gryaab AB:s ägarrådet representera Bollebygds kommuns intressen i utträdesprocessen. Kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra övriga förberedande åtgärder som krävs för att fullgöra utträdet.

Vid möte 2026-01-29 mellan Gryaab AB och delägande kommuners ansvariga tjänstepersoner överenskoms att Gryaab AB tar fram ett underlag med förslag till beslut angående hur Bollebygds kommuns utträde ur Gryaab AB ska genomföras. I framtagandet ska Bollebygds kommun involveras. Planeringen är att ägarrådet för Gryaab AB samråder i ärendet vid möte 5 juni och att alla kvarvarande delägare kan ha behandlat ärendet innan årsskiftet 2026/2027.

Eva Hessman

VD, Göteborgs Stadshus AB

Utdrag ur Protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-12-05

Projekt och investeringar

§ 80 b) Hemställan om ställningstagande till kommunfullmäktige avseende inriktningsbeslut gällande investering ny inloppspumpstation

VD redogjorde för hemställan om ställningstagande till kommunfullmäktige avseende inriktningsbeslut gällande investering av ny inloppspumpstation, Bilaga G.

Beslut

Styrelsen beslutade

Att godkänna redovisad inriktning för byggnation av en ny inloppspumpstation med en investeringsram om 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025).

Att hemställa om kommunfullmäktige i ägarkommunernas ställningstagande till inriktning för byggnation av en ny inloppspumpstation med en investeringsram om 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025).

Att hemställa om att kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigar Gryaab AB att fatta genomförandebeslut, inom ramen för 2,6 miljarder kronor, för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.

Att ärendet i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning överlämnas till Stadshus för yttrande och för vidarebefordran till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.

Att ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i övriga delägarkommuner för vidare hantering.

Vid protokollet

Mårten Tagaeus

Sekreterare

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2025-12-05

Claudia Nistor-Pedrini	Claes Björling
Ordförande	**Justerande**

Beslutsunderlag

Styrelsen 251205

Telefon: 031 64 74 95

Diarienummer: 2023-00243

Mejladress: pascal.karlsson@gryaab.se

Handläggare: Pascal Karlsson

Hemställan om ställningstagande Inriktningsbeslut ny inloppspumpstation

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Att godkänna inriktningen för byggnation av en ny inloppspumpstation med en investeringsram på 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025).
2. Att hemställa om kommunfullmäktige i ägarkommunernas ställningstagande till föreslagen inriktning enligt punkt 1.
3. Att hemställa om kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigande att Gryaab Ab får fatta genomförandebeslut för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.
4. Ärendet överlämnas i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning till Stadshus för yttrande och för vidarebefordran till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.
5. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i övriga delägarkommuner för vidare hantering.

Sammanfattning

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat projektprogram Nya Rya. Nya Rya avser det sammantagna projektet med att bygga ut

och komplettera Gryaabs anläggning så att bolaget klarar att uppnå kommande miljötillståndskrav och ökad belastning. Styrelsen fattade i maj 2022 beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogrammet. Gryaabs åtta ägarkommuner har tagit ställning till beslutet och tillstyrkt det.

För att kunna möta förväntat anslutna personer och flöden behöver Ryaverket kompletteras med en ny inloppspumpstation. Behovet finns redan idag för befintligt verk och ökar ytterligare med den planerade utbyggnaden.

Utredningar visar att Ryaverkets totala flödeskapacitet behöver vara minst 20 m3/s. Gryaabs nuvarande inloppspumpstation är dimensionerad för en kapacitet av 15 m3/s och när en eller flera pumpar inte fungerar är kapaciteten lägre. En ny pumpstation är också nödvändig för att skapa redundans i förhållande till den nuvarande inloppspumpstationen och på så sätt möjliggöra besiktning eller större underhållsarbeten. Om Gryaab inte kan ta emot kommande flöden kommer utsläpp av orenat avloppsvatten (bräddning) behöva ske, framförallt i Göta älv. Om bräddningen inte skulle fungera eller om verksamheten utsätts för väldigt höga flöden på en kort tid så kommer verksamheten utsättas för säkerhets- och arbetsmiljörisker som skulle kunna leda till att delägarkommunerna påverkas avsevärt. Det här är en risk som föreligger redan idag när pumpstationen inte fungerar, men risken kommer att bli större ju mer flödena ökar.

Att anlägga en ny pumpstation är ett mycket komplext och multidisciplinärt projekt med höga tekniska krav, stora riskmoment och omfattande logistiska utmaningar. Det saknas dock reella alternativ för att uppnå effektmålen ökad kapacitet och driftsäkerhet som en ny inloppspumpstation skulle ge.

Projektet att komplettera Ryaverket med en ny inloppspumpstation är ett delprojekt inom projektprogram Nya Rya. Styrelsen har bedömts kunna fatta mindre investeringsbeslut för projektprogrammet inom ramen för ovan nämnda inriktningsbeslut. Investeringskostnaden för en ny inloppspumpsstation är dock av den storleken att det bedöms vara av principiell beskaffenhet och ska därför hemställas alla delägares kommunfullmäktige.

Mot bakgrund av att kommunfullmäktige i alla delägarkommuner tagit ställning till Gryaabs inriktningsbeslut rörande kapacitetsökning som inkluderar en ny

inloppspumpstation och då förutsättningarna för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi framgår av nu aktuellt ärende rekommenderar Gryaab att det inte ställs krav på ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige och hemställer om kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigande att Gryaab Ab får fatta genomförandebeslut för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.

Styrelsen föreslås alltså bemyndigas att få fatta genomförandebeslut inom ramen för 2,6 miljarder kronor. Ramen för inriktningsbeslutet innehåller ett risktillägg på cirka 480 miljoner kr (23 %) och den faktiska investeringen för den nya inloppspumpstationen förväntas alltså bli lägre än vad ramen medger.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Investeringskostnaden för den nya pumpstationen är bedömd till högst 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025) och är en del av projektprogram Nya Rya. Investeringen har tagits upp i den ekonomiska långtidsprognosen. I investeringskostnaden finns en post med oförutsedda kostnader på 290 miljoner kronor och en post med en riskreserv med 480 miljoner kronor. Posten med oförutsedda kostnader ingår i projektbudgeten och utgör kostnader som typiskt sätt ingår i ett projekt men som Gryaab inte kan specificera då förstudien ännu inte är klar. Riskreserven ingår inte i projektbudgeten utan utgör en buffert för att styrelsen ska ha mandat att fatta beslut om projektbudgeten skulle överskridas något.

Investeringen kommer, i enlighet med beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogram Nya Rya som tillstyrkts av alla delägarkommuner, finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott motsvarande 10 % av den totala investeringskostnaden beräknat utifrån kommunens ägarandel i Gryaab AB samt resterande del genom extern upplåning genom Göteborgs Stads koncernbank. Investeringsutgiften kommer att börja belasta Gryaabs resultaträkning i samband med att den nya pumpstationen tas i drift, vilket beräknas ske år 2035. Beslutet för det ovillkorade aktieägartillskottet beräknas fattas i slutet av 2026 eller början av 2027 och sker alltså inte i samband med föreliggande beslut.

Investeringen kommer leda till ökade lånekostnader för bolaget men då dessa finansieras genom va-avgiften bedöms risken för Gryaab som bolag som låg. Gryaab arbetar aktivt för att minimera påverkan för taxekollektivet i allt arbete gällande

investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket. Det sker bland annat genom att säkerställa aktuella befolknings- och flödesprognoser så att Nya Rya byggs för rätt kapacitet. Gryaab utreder även en etappvis utbyggnad som tar hänsyn till kommande befolkningstillväxt och arbetar aktivt med att påverka delägarkommunerna i arbetet med att minska tillskottsvattnet (vatten som inte är spillvatten från hushållen till exempel regnvatten) till Gryaab. Nya Rya kommer att behöva byggas även om tillskottsvattnet minskar men en minskning kan ge en fördel vid dimensioneringen av anläggningen.

Vid antagandet om investeringsramen 2,6 miljarder kronor, en ränta på 3,5 % och en avskrivningstid på 50 år blir den initiala kapitalkostnaden (ränta och avskrivningar), som ska finansieras via avgifterna, cirka 98 miljoner kr per år. Det innebär en ökad avgift om cirka 106 kr per ansluten person och år.

Gryaabs resultat kommer också att successivt belastas med räntekostnader under anskaffningsperioden, då ränteutgifterna inte aktiveras i investeringsvolymen.

En del av projektprogram Nya Rya

Investeringskostnaden för en ny pumpstation är en del av projektprogram Nya Rya. Investeringskostnaden för den nya pumpstationen ingår i den totala investeringskostnaden för hela projektprogrammet som nu uppskattas till 8–12 miljarder kr (penningvärde år 2025). I denna uppskattning ingår inte kostnaden för läkemedelsrening och slamhantering då det ännu är oklart om dessa projekt ska inkluderas i projektprogrammet. Den nu uppskattade investeringskostnaden är fortfarande preliminär. Att uppskattningen är högre än den uppskattade kostnad som tidigare kommunicerats på 6,5-10,3 miljarder kronor beror till stor del på att risktillägget för den nya pumpstationen nu räknats med samt uppräkning till 2025 års prisnivå.

Beslutet för den totala investeringskostnaden och det ovillkorade aktieägartillskottet beräknas fattas i slutet av 2026 eller början av 2027.

Nödvändiga kostnader

Gryaabs nuvarande miljötillstånd sträcker sig till år 2036 och innan dess behöver en utbyggd rening vara på plats. Befintlig anläggning på Ryaverket klarar inte de krav som förväntas enligt ansökan om nytt miljötillstånd. Investeringen bedöms som

nödvändig för att kunna möta förväntade reningskrav och prognosticerad befolkningsmängd i Gryaabs ägarkommuner. Kostnaden är därför nödvändig enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaabs nuvarande miljötillstånd sträcker sig till år 2036 och anger tydliga förväntningar på strängare reningskrav efter det. Kraven avser bland annat hur mycket fosfor, kväve och syreförbrukande organisk substans (BOD) som får släppas ut med det behandlade avloppsvattnet. Miljöprövningsdelegationens förväntningar på reningsvillkor för syreförbrukande organisk substans (BOD), kväve och fosfor är styrande för projektprogram Nya Rya tillsammans med dimensionerande inkommande flöden.

Genom utbyggnad av ny pumpstation ökar den totala pumpkapaciteten och man uppnår redundans till befintlig pumpstation. En ny pumpstation minskar risken för driftstopp med bräddning (tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten) uppströms i ledningsnätet som följd samt säkerställer möjlighet till underhåll. Ett långvarigt driftstopp som medför omfattande bräddning kan medföra oönskade konsekvenser i sjöar och vattendrag till följd av att förhöjda halter av kväve, fosfor, BOD samt bakterier släpps ut. Utsläppet innebär även att skräp och lukt sprids i omgivningen kring utsläppet. Den nya pumpstationen planeras färdigställas år 2035 och säkerställer därmed hög tillgänglighet innan år 2036.

Bedömning ur social dimension

En fungerade avloppsrening för ägarkommunerna är en förutsättning för bebyggelse- och stadsutveckling med nya detaljplaner för bostäder, verksamheter, med mera. Nya Rya kommer bidra till att ge ägarkommunerna möjlighet att växa.

Genom att minska risken för driftstopp förebyggs att friluftsliv med bad och andra aktiviteter, i sjöar och vattendrag uppströms Ryaverket samt i kustnära zoner, påverkas negativt. Vid ett långvarigt driftstopp skulle bräddning ske i sjöar och vattendrag som också är dricksvattentäkter för ägarkommunerna.

Genom en kapacitetsutveckling av Ryaverket möjliggörs för Gryaab att fortsätta ta emot spillvattnet från sina delägarkommuner även efter år 2036 och att kunna uppfylla bolagets vision: ”Gryaab bidrar till en hållbar framtid där avloppsvattnet blir

resurser. Med innovation och engagemang jobbar vi tillsammans för havet och samhället”.

Gestaltning och utformning av utbyggnaden av Ryaverket, där den nya pumpstationen är en del, är viktig då dess placering och volymer får visuell påverkan på upplevelsen av älvmynningen och inloppet till Göteborg. Utbyggnaden kommer påverka naturvärden och kulturmiljön.

Gryaab tar fram ett gestaltningsprogram för att beskriva och tydliggöra ambitionsnivån för utformningen av anläggningar, byggnader och fastigheten som helhet över tid. Programmet ska fungera som vägledning vid genomförandet av detaljplanen.

Gestaltningsprogrammet utgör en bilaga till detaljplanen för området och ger riktlinjer och exempel på hur nya byggnader kan utformas för att skapa en sammanhållen och väl gestaltad miljö. Vidare ska programmet utgöra underlag för framtida arkitektuppdrag i projektets senare skeden samt fungera som stöd i den kommande bygglovsprocessen.

Bilden visar vyn från Älvsborgsbron när utbyggnaden av *hela* Ryaverket är färdig. På bilden syns även utbyggnad av befintlig anläggning.

Samverkan

Ärendet har behandlats på lokalt samverkansgruppsmöte den 16 oktober och 27 november 2025.

Ärendet

Ärendet avser inriktningsbeslut och bemyndigande för styrelsen att fatta genomförandebeslut avseende byggnation av en ny pumpstation inom ramen för projektprogrammet Nya Rya.

Ärendet är av principiell beskaffenhet och kräver kommunfullmäktige i delägarkommuneras ställningstagande.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Gryaabs nuvarande miljötillstånd är tidsbegränsat till och med år 2036 och innehåller villkor på att bolaget ska utreda och ta fram en handlingsplan för hur Ryaverket ska anpassas för att i framtiden klara skärpta krav. Tillståndsgivaren har i miljötillståndet angivit att ett större reningsverk borde klara reningskrav som är betydligt högre än de krav Gryaab har idag. För att nå sådana utsläppshalter måste avloppsreningsverkets kapacitet ökas utöver vad som är möjligt inom verkets nuvarande område och process.

Förutom en förväntan om strängare utsläppskrav har befolkningen i Gryaabs delägarkommuner ökat kraftigt de senaste årtiondena. Den senaste befolkningsprognosen visar en ökning för Gryaabs delägarkommuner (exklusive Bollebygd) med 35 % fram till år 2055.

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat projektprogram Nya Rya. Projektprogrammet avser det sammantagna projektet med att bygga ut och komplettera Gryaabs anläggning så att bolaget klarar att uppnå kommande miljötillståndskrav och ökad belastning.

Styrelsen fattade i maj 2022 beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogram Nya Rya. Beslutet bedömdes vara av principiell beskaffenhet. Gryaabs åtta ägarkommuner har tagit ställning till beslutet och tillstyrkt det. Genom att Gryaabs ägarkommuner tillstyrkt beslutet har styrelsen getts möjlighet att fatta beslut inom ramen för inriktningsbeslutet.

Av tjänsteutlåtandet till inriktningsbeslutet för Nya Rya anges att Gryaab utreder byggnation av en ny inloppspumpstation i syfte att bland annat skapa ett säkrare reningssystem.

Byggnation av en ny inloppspumpstation

Förutsättningar

En inloppspumpstation har som huvudsaklig uppgift att transportera avloppsvatten vidare i systemet. När vattnet kommer till avloppsreningsverket behöver det pumpas upp till rätt nivå. En inloppspumpstation är även försedd med galler som tar bort större skräp innan pumpning.

Gryaab har idag en inloppspumpstation som togs i drift år 1972 och är dimensionerad för en kapacitet av 15 m3 /s. Nuvarande inloppspumpstation har för låg kapacitet för att klara framtida prognosticerade flöden med driftsäkerhet.

Vissa delar av den befintliga inloppspumpstationen är inte möjliga att besiktiga under drift. Det är inte heller möjligt att stänga av pumpstationen under en tid för att utföra besiktningar eller större underhållsarbeten utan att ha en alternativ pumpstation i drift för att kunna förse reningsverket med avloppsvatten. Utifrån detta har det inkluderats i projektprogrammet Nya Rya att utreda alternativ för en ny inloppspumpstation på Ryaverket för att öka den totala pumpkapaciteten och skapa redundans till befintlig pumpstation.

Styrelsen fattade den 15 juni 2023 och den 5 december 2025 beslut att godkänna investering av förprojektering och del av detaljprojektering av en ny pumpstation till en sammanlagd kostnad av 80 mkr. Beslutet har bedömts kunna fattas av styrelsen inom ramen för det ovan nämnda inriktningsbeslutet.

Utredningen

När Nya Rya startades upp år 2021 tog Gryaab i samarbete med samtliga ägarkommuner fram flödes- och befolkningsprognoser. År 2023 uppdaterades och förfinades dessa prognoser i samarbete med Kretslopp och vatten, konsultföretag och Gryaab för åren 2035 och 2055. Prognoserna innebär att det finns scenarier för den minsta, troliga och maximala utvecklingen med avseende på befolkningstillväxt och flöden till Ryaverket, både för ett normalår och ett blött år.

Prognoserna som gjordes 2023 skiljer sig från de tidigare genom att en uppdaterad regional befolkningsprognos från ett anlitat konsultföretag har använts, nya scenarier för dricksvattenförbrukning från Kretslopp och vatten har tillhandahållits, samt vad som definieras som normalår respektive blött år har omdefinierats.

Därtill har påverkan av klimatförändringar på regn, havsnivåhöjning och ändringar i övrig tillförsel (spolvatten från vattenverk) räknats in i de prognostiserade tillskottsvattenflödena. För tillskottsvatten har ett modelleringsverktyg använts för att ta fram framtida flödesserier till Ryaverket. Klimatfaktorer har lagts på dagvattenavrinningen, vilket förenklat kan beskrivas som en ökning i intensitet i regnen. År 2026 kommer prognoserna ses över på nytt.

I arbetet med framtagning av dimensionerande underlag för Nya Rya har flödesprognoserna använts och de kommer även att användas framåt när prognoserna uppdateras. För att hantera risken att flödesutvecklingen blir högre än den troliga dimensioneras de nya anläggningsdelarna för maximal utveckling år 2055, blött år och två extra kommuner. För att kunna möta det scenariot år 2055 har man rekommenderat att Ryaverkets totala kapacitet sätts till 20 m3/s. Dimensionerande flöden för inloppspumpstationen, år 2055, visar inte bara att en hög maxkapacitet behövs utan även att en inloppspumpstation måste kunna hantera stora flödesvariationer inom intervallet 3-12 m3/s med god pumpenergi.

Förslag till inriktningsbeslut

Utifrån utredningen finns ett behov av att bygga en ny inloppspumpstation som komplement till befintlig inloppspumpstation. Inloppspumpstationen föreslås byggas i närheten av befintlig pumpstation. Den nya inloppspumpsstationen ska ha en egen kapacitet på 12 m3/s. Tillsammans med befintlig inloppspumpstation uppnås en total pumpkapacitet på 27 m3/s. Övriga Ryaverket, till exempel kanaler och rening, har dock en kapacitet på 20m3/s.

Investeringskostnaden är beräknad enligt följande.

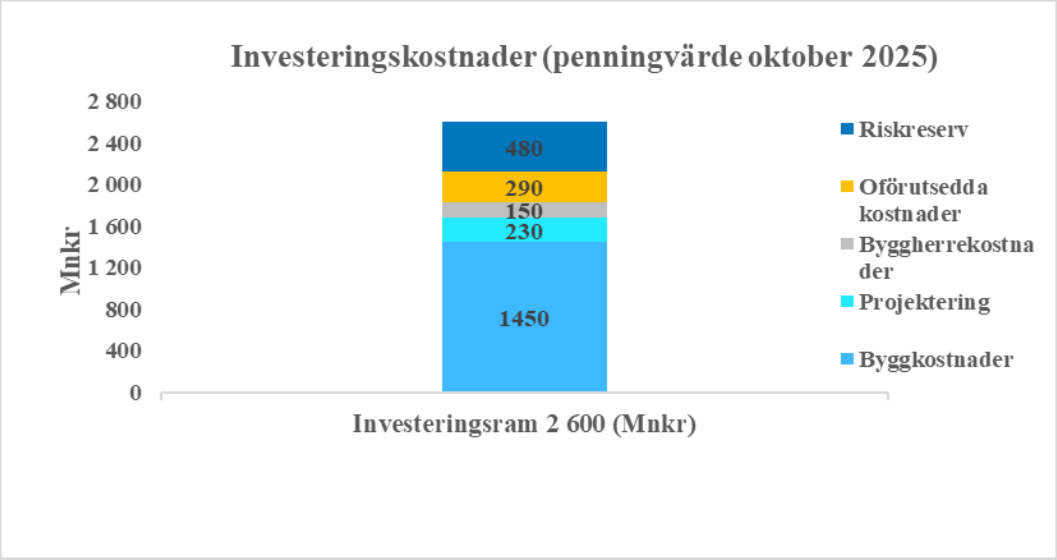

Investeringskostnaden för den nya pumpstationen är bedömd till högst 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025) och är en del av projektprogram Nya Rya. Investeringen har tagits upp i den ekonomiska långtidsprognosen. I investeringskostnaden finns en post med oförutsedda kostnader på 290 miljoner kronor och en post med en riskreserv med 480 miljoner kronor. Posten med oförutsedda kostnader ingår i projektbudgeten och utgör kostnader som typiskt sätt ingår i ett projekt men som Gryaab inte kan specificera då förstudien ännu inte är klar. Riskreserven ingår inte i projektbudgeten utan utgör en buffert för att styrelsen ska ha mandat att fatta beslut om projektbudgeten skulle överskridas något.

Tidplan och process

Enligt framtagna tidplaner bedöms genomförandetiden för inloppspumpstationen till cirka åtta-nio år från byggstart. Inloppspumpstationen förväntas kunna driftsättas år 2035.

- projektering: 2025-2027
- byggnation: 2027-2034
- driftsättning: 2035

Risker och svårigheter

För att ansluta pumpstationen till den befintliga inloppstunneln krävs ett cirka 30 meter djupt bergschakt som kommer att utgöra en integrerad del av pumpstationens konstruktion. Längst ned ska schaktet anslutas till den vattenfyllda inloppstunneln

vilket innebär ett mycket krävande och riskfyllt tunnelpåslag med avancerade tekniska och säkerhetsmässiga lösningar.

Projektområdet är dessutom omgärdat av befintliga byggnader, tunnlar och kritiska anläggningar ovan och under mark som måste beaktas vid planering och genomförande av arbetena.

Totalt kommer cirka 50 000 m3 fasta bergmassor att sprängas ut på en plats som är logistiskt extremt begränsad. Bergentreprenaden beräknas ta ca tre år att genomföra innan betong- eller byggnadsarbeten kan påbörjas.

Under mark ska dessutom ett omfattande nät av kanaler och kulvertar knytas samman i flera riktningar mot både befintliga och nya byggnader. Det sker i direkt anslutning till eller under befintliga konstruktioner och kritiska ledningar vilket ställer krav på särskilda arbetsmetoder och förstärkningsåtgärder för att säkerställa drift och säkerhet under byggtiden.

Ovan mark uppförs en ny byggnad som ska kunna hantera pumparna samt de tekniska utrymmen som krävs för drift av pumpstationen samt el- och ventilationsanläggning. Intill placeras även en ny renshanteringsbyggnad som dimensioneras för att kunna ta emot och hantera hela Gryaabs inkommande rensmängd.

Sammantaget innebär dessa förutsättningar att pumpstationen är ett mycket komplext och multidisciplinärt projekt med höga tekniska krav, stora riskmoment och omfattande logistiska utmaningar.

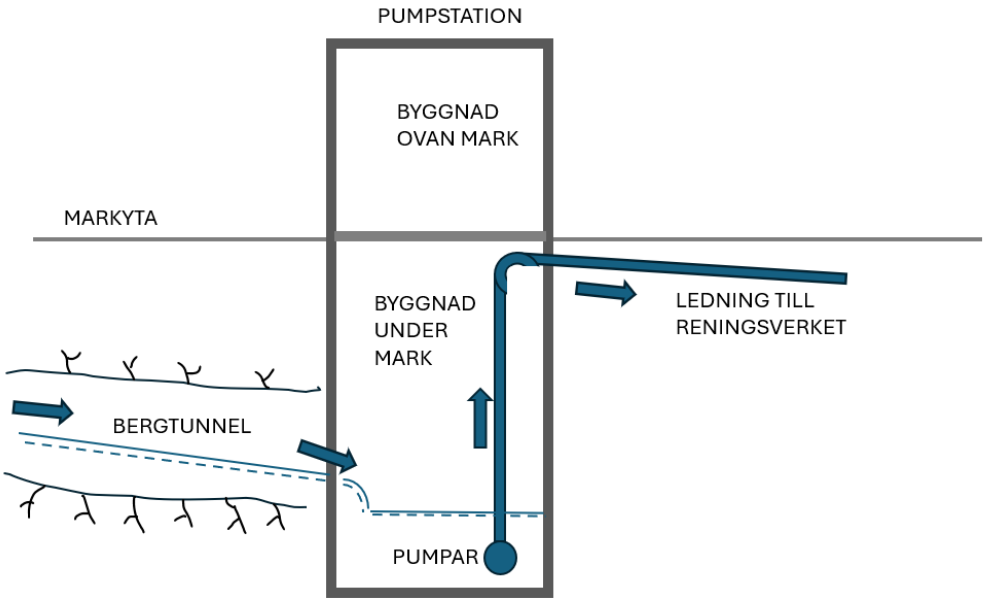

Gryaab ser utifrån ovan nämnda svårigheter risker inom följande områden.

- Att ha rätt extern kompetens i rätt tid
- Att kvaliteten brister
- Att kostnaderna blir högre än förväntat
- Att projektet inte blir färdigt innan år 2036

Riskerna minskas genom följande åtgärder.

- Säkerställa att konsulter låser tid för projektet
- Löpande uppföljning och ombudsmöten
- Tredjepartsgranskning på kritiska delar där Gryaab saknar kompetens för granskning
- Följa upp avgränsningarna så att projektet inte ändrar funktion eller omfattning
- Tydliga beslutsunderlag och att fastställa beslut i de olika faserna

Alternativ till en ny inloppspumpstation

För att kunna möta förväntat anslutna personer och flöden år 2055 behöver Ryaverkets totala flödeskapacitet vara minst 20 m3/s. Gryaabs nuvarande inloppspumpstation är dimensionerad för en kapacitet av 15 m3 /s och saknar

redundans vilket bland annat påverkar möjligheterna till besiktning eller större underhållsarbeten. Det finns också en sårbarhet i att endast ha endast en och en äldre pumpstation.

En inloppspumpstation består av flera pumpar och när en eller flera pumpar går sönder eller på service blir den totala kapaciteten lägre än 15 m3 /s. Om Gryaab inte kan ta emot flödena kommer utsläpp av orenat avloppsvatten (bräddning) behöva ske, framförallt i Göta älv. Om bräddningen inte skulle fungera eller om verksamheten utsätts för väldigt höga flöden fort så kommer verksamheten utsättas för säkerhets- och arbetsmiljörisker som skulle kunna leda till att delägarkommunerna påverkas avsevärt. Det här är en risk som föreligger redan idag när pumpstationen inte fungerar, men risken kommer att bli större ju mer flödena ökar.

Ett alternativ till att hålla nere flödena är att minska mängden tillskottsvatten (vatten som inte kommer från hushållen, till exempel regnvatten) som kommer till Gryaab. År 2017 genomfördes ett gemensamt arbete mellan Gryaab och Göteborgs stad Kretslopp och vatten i syfte att beräkna och värdera mängden tillskottsvatten. Utredningen visade att åtgärder för att minska tillskottsvatten mängden inte är ett realistiskt eller kostnadseffektivt alternativ till att klara kapaciteten på Ryaverket. En omläggning av endast en del av systemet i Göteborg skulle kosta omkring en miljard kronor (penningvärde år 2017) men endast ge en marginell kostnadsnytta. En fullständig separering av ledningsnätet skulle dessutom ta minst 50 år att genomföra och därmed inte vara möjligt innan Gryaabs nuvarande tillstånd löper ut år 2036. Sedan utredningen genomfördes har Kretslopp och vatten kopplat bort flera större tillskottsvattenkällor och de enklare åtgärderna har redan genomförts.

Det saknas reella alternativ för att uppnå effektmålen ökad kapacitet och driftsäkerhet som en ny inloppspumpstation skulle ge.

TED och ägarrådet

Ärendet har behandlats av Teknisk och ekonomisk delegation (TED) den 18 september och den 25 november 2025. Gryaabs ägarråd har haft ett inledande samråd rörande ärendet den 24 oktober och formellt samråd den 4 december 2025.

Bolagets bedömning

För att kunna möta förväntat anslutna personer och flöden år 2055 behöver Ryavekets totala kapacitet vara 20 m3/s. Gryaabs nuvarande inloppspumpstation är dimensionerad för en kapacitet av 15 m3/s och saknar redundans vilket bland annat påverkar möjligheterna till besiktning eller större underhållsarbeten. Det finns också en sårbarhet i att endast ha endast en och en äldre pumpstation. Det saknas reella alternativ för att uppnå effektmålen ökad kapacitet och driftsäkerhet som en ny inloppspumpstation skulle ge.

Gryaab ser utifrån den bakgrunden ett behov av att bygga en ny inloppspumpstation som komplement till den befintliga. Det är lämpligt att den nya inloppspumpsstationen har en egen kapacitet på 12 m3/s. Kostnaden för investeringen är beräknad till högst 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober år 2025), vilket föreslås som investeringsram. Investeringen kommer leda till ökade lånekostnader för bolaget men då dessa finansieras genom va-avgiften bedöms risken för Gryaab som bolag som låg. Investeringen innebär en ökad VA-avgift inom taxan i ägarkommunerna. Gryaab arbetar aktivt för att minimera påverkan för taxekollektivet i allt arbete gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket.

Mot bakgrund av investeringens storlek bedömer Gryaab att ärendet är av principiell beskaffenhet. Ärendet hemställs därför i enlighet med Gryaabs ägardirektiv och kommunallagen (2017:725) till kommunfullmäktige i respektive delägarkommun för ställningstagande.

Av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar framgår följande. Avseende ägarstyrda investeringar ska ställningstagande ske vid två skeden utifrån de övergripande planerings- och genomförandefaserna. Det ska ske genom ett inriktningsbeslut och ett genomförandebeslut. Det första avser ett beslut eller ställningstagande i tidigt skede om inriktning för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi. Det andra avser ett beslut eller ställningstagande kring fastställande av ramar för innehåll, tid och ekonomi inför ett fortsatt genomförande.

Utgångspunkten är att beslutsprocessen ska omfatta både inriktnings- och genomförandebeslut för ägarstyrda investeringar. Huvudregeln är att kommunfullmäktige tar ställning endast till inriktningsbeslutet. Styrelse eller nämnd

fattar genomförandebeslut om förutsättningarna vad avser tid, ekonomi eller omfattning/innehåll inte har förändrats väsentligt i förhållande till kommunfullmäktiges inriktningsbeslut. Det finns investeringar som är av sådan karaktär att det är skäligt att kommunfullmäktige ges möjlighet att ta ställning även inför ett genomförande. Därför ska stadsledningskontoret eller stadshus inför beredning av investeringsärendet till kommunstyrelse och till styrelsen för Stadshus AB värdera och föreslå eventuellt krav på genomförandebeslut i kommunfullmäktige.

Mot bakgrund av att kommunfullmäktige i alla delägarkommuner tagit ställning till Gryaabs inriktningsbeslut rörande kapacitetsökning som inkluderar en ny inloppspumpstation och då förutsättningarna för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi framgår av nu aktuellt ärende rekommenderar Gryaab att det inte ställs krav på ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige och hemställer om kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigande att Gryaab Ab får fatta genomförandebeslut för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.

Styrelsen föreslås alltså bemyndigas att få fatta genomförandebeslut inom ramen för 2,6 miljarder kronor. Ramen för inriktningsbeslutet innehåller en riskreserv och den faktiska investeringen för den nya inloppspumpstationen förväntas alltså bli lägre än vad ramen medger.